this data locating the hillfort site was later not used and the site was accidentally rediscovered only in 1988.

In 2009 the site's excavation began. Starting in the S alongside the erosion scarp eight 20–22 m long 3–12 m wide areas (a total area of 869 m^2) were excavated (Fig. 1). Despite the large excavated area a thin (up to 20 cm thick) cultural layer with sparse finds (only 9 items were registered) was discovered: a deposit of sherds from a clay thrown pot decorated with wavy lines (Fig. 3, 5), pot wall fragments decorated with small square stamps, an iron loop, small uncertain artefacts, a tongue from a belt buckle, and a piece of slag (Fig. 4:1–6, 8). The artefacts as a whole can be dated to the second half of the 14th century. One find (a 1768 (?) Stanisław August Poniatowski 1 groat coin) (Fig. 4:7) was left by visitors to the already abandoned site.

The Mažieji Žinėnai hillfort site is unique in Lithuania and in our experience. Here we have a fortified Lithuanian army military camp, the excavation of which needs to be continued. At the same time there remains an unknown cemetery of the people who used it. In 2009 human bones were found at the hillfort site in the bed of the river Šlėna: a right femur and a left pelvic bone, and a human skull is also mentioned. The bones belong to a 40–50 year-old male. Apparently an isolated individual was buried on the bank of the Šlėna, probably during the postwar years.

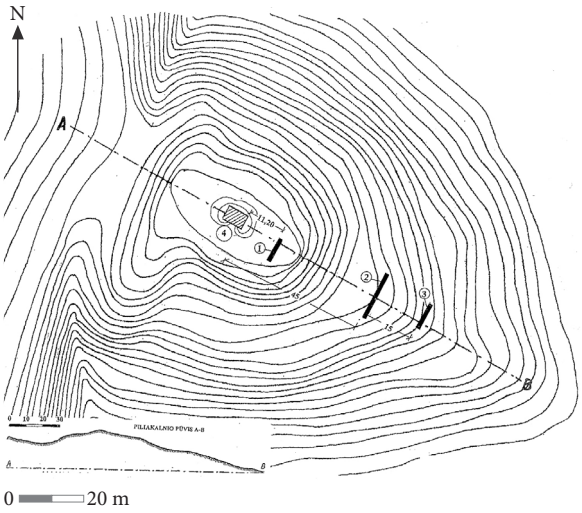

1 pav. Lentainių piliakalnio tyrinėjimų planas: 1–3– perkasų vietos; 4 – 1915 m. vokiečių pastatytas bunkeris. A. Žalnieriaus brėž.

Fig. 1. The excavation plan of the Lentainiai hillfort site: 1–3 – the locations of trenches 1–3; 4 – a 1915 bunker built by the Germans.

Algirdas Žalnierius

Lentainių piliakalnis

Archeologiniai tyrinėjimai Lentainių piliakalnyje buvo atlikti baigiant 2002 m. patvirtintą ilgalaikę Lentainių piliakalnio viršutinės papėdės gyvenvietės tyrinėjimų programą. Pagal ją 2001–2008 m. buvo ištirtas 1467 m^2 plotas. Tyrinėjimų metu nustatyta, kad viršutinėje papėdės gyvenvietėje susiklostė nuo 20 iki 60–70 cm storio kultūrinis sluoksnis, kurio viršutinė dalis iki 30–40 cm gylio yra permaišyta nuolat ariant žemę. Pagrindinė informacija gauta tyrinėjant įžemyje aptiktas duobes, stulpavietes, atvirus židinius, medinių pastatų pėdsakus, kur rasta grublėtos keramikos šukių. Papėdės gyvenvietėje rasti archeologiniai objektai ir radiniai datuojami I tūkst. II puse.

Piliakalnio tyrinėjimų tikslas – patikrinti, ar piliakalnio aikštelėje yra susiklostęs kultūrinis sluoksnis, taip pat nustatyti jo susidarymo chronologines ribas. Piliakalnyje buvo iškastos 3 perkasos, iš viso ištiriant bendrą

30 m^2 plotą. Viena perkasa buvo iškasta viršutinės piliakalnio aikštelės PR dalyje, 2 perkasos – apatinėje piliakalnio aikštelėje (1 pav.).

Lentainių piliakalnis įrengtas Neries dešiniojo kranto aukštutinės terasos šlaito pakraštyje, šalia plento Kaunas–Žeimiai. Nuo viršutinės Neries terasos jį skiria apie 30 m pločio ir apie 5 m gylio gynybinis griovys. Šlaitai nuo Neries slėnio statūs, 30 m aukščio. Piliakalnį sudaro dvi aikštelės. Viršutinė aikštelė yra netaisyklingo ovalo formos, siaurėjanti PR kryptimi. Jos ilgis yra apie 46 m, plotis plačiausioje vietoje yra apie 17 m. Piliakalnio ŠV gale buvęs gynybinis pylimas yra nukastas 1915 m., kai vokiečiai centrinėje viršutinės aikštelės dalyje pastatė betoninį bunkerį. Bunkeris stačiakampis, 6,33 m ilgio, 4,3 m pločio, su šaudymo anga ŠR pusėje ir įėjimu PV pusėje. Bunkerio ŠV šonas yra už 19 m nuo piliakalnio gynybinio griovio krašto. Bunkerio šonai, ir, kaip parodė tyrinėjimai, aikštelės PR dalis yra užpilti molio ir maišytos žemės sluoksniais iš nukasto piliakalnio apsauginio pylimo. Čia susidarė kelių metrų aukščio kauburys. Apatinė piliakalnio aikštelė yra apie 74 m ilgio, tolygiai besileidžianti į Neries slėnį PR link. Jos ŠV dalis yra apie 8 m žemiau viršutinės piliakalnio aikštelės, plotis prie viršutinės aikštelės šlaito apačios apie 26 m, PR gale – apie 10 m. Viršutinė aikštelė dirvonuoja, joje auga kelios senos pušys, apatinės aikštelės R šonas apaugęs jaunomis drebulėmis. Piliakalnio PV šlaite, gynybinio griovio lygyje yra apie 6 m pločio terasa, besijungianti su apatine piliakalnio aikštele. P ir Š šlaitai apaugę krūmais.

Piliakalnį 1911 m. tyrinėjo L. Kšivickis. tačiau jame nieko nerado. Lentainių piliakalnis datuojamas I tūkst. – II tūkst. pradžia.

Perkasa 1 iškasta viršutinėje piliakalnio aikštelėje, 11,2 m į PR nuo bunkerio. Ji 7x1 m dydžio, kasta iki 40–110 cm cm gylio. Dabartinis žemės paviršius kauburiuotas, žemėja ŠR link apie 45–50 cm. Pirminis žemės paviršius, kurį sudaro molis su žvirgždu, surastas 40–80 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Virš pirminio žemės paviršiaus yra susidaręs iki 15 cm storio tamsiai pilko su gausiais degėsių pėdsakais juodžemio sluoksnis. Jame buvo rasta keletas apdegusių iki 12–15 cm skersmens lauko riedulių ir smulkios aprūkusios akmenų skaldos. Lauko rieduliai sumesti į kultūrinį sluoksnį be jokios tvarkos. Galbūt į sluoksnį lauko rieduliai pateko iš išardytų atvirų židinių. Kultūriniame sluoksnyje buvo surastas iš rausvo smiltainio pagamintas verpstukas, puodo dugnas su lygiomis sienelėmis ir 4 grublėtosios keramikos puodų šukės. Puodų šukių grublėtumas vidutinis, surastas puodo pakraštėlis vertikalus, briauna suapvalinta. Virš kultūrinio sluoksnio yra supiltas iki 1 m storio molio sluoksnis, kuriame pastebėti ir kelių centimetrų storio juodžemio intarpai. Atrodytų, kad šis sluoksnis supiltas 1915 m. vokiečiams statant betoninį bunkerį, ir yra nukasto piliakalnio ŠV pylimo liekanos.

Perkasa 2 iškasta apatinėje piliakalnio aikštelėje, 45 m į PR nuo bunkerio ir 25 m nuo viršutinės piliakalnio aikštelės PR galo. Jos dydis 15x1 m, kasta iki 20–125 cm gylio. Žemės paviršius lygus tik perkasos Š dalyje, o į P jis žemėja per 1,4 m. Įžemis perkasoje (smėlis ir žvyras) surastas 20–60 cm gylyje. Virš jo didesnėje perkasos dalyje surastas iki 30 cm storio tamsiai pilko juodžemio sluoksnis, kuriame buvo degėsių pėdsakų, pavienių iki 6–10 cm skersmens aprūkusių lauko riedulių, smulkios suodinos akmenų skaldos. Sluoksnyje surastos 2 lygiu paviršiumi ir 5 grublėtosios keramikos šukės. Puodų lygiu paviršiumi

sienelių storis yra iki 5–6 mm. Jos gerokai plonesnės už grublėtos keramikos sieneles. Surastas puodo pakraštėlis vertikalus, suapvalintas. Lygios keramikos datavimas nėra aiškus, galbūt jas reiktų datuoti vėlesniu negu grublėtoji keramika laikotarpiu.

Virš kultūrinio sluoksnio dirvonuojant aikštelės paviršiui yra susidaręs iki 30 cm storio pilko juodžemio sluoksnis. Perkasos P dalyje kultūrinio sluoksnio nerasta. Čia užfiksuotas iki 1 cm storio pilkai rusvos sąnašinės žemės sluoksnis. Atrodytų, kad apatinės piliakalnio aikštelės P dalis ir čia buvęs kultūrinis sluoksnis buvo nuplauti į Neries slėnį.

Perkasa 3 iškasta 15 m į PR nuo perkasos 2. Jos dydis 8x1 m, kasta iki 20–30 cm gylio. Žemės paviršius tolygiai leidžiasi P kryptimi per 1 m. Įžemis (smėlis ir žvyras) pasiektas 20–30 cm gylyje. Virš jų yra iki 30 cm storio pilko juodžemio sluoksnis, kuris susidarė dirvonuojant aikštelės paviršiui. Įžemyje rasta netaisyklingo apskritimo formos apie 90–95 cm skersmens, 30 cm gylio duobė, užpildyta tamsiai pilko su degėsių ir pelenų priemaiša juodžemio sluoksniu. Jame surastos kelios aprūkusios lauko riedulių skeveldros. Duobėje surinktos 8 smulkios, greičiausiai vieno grublėtos keramikos puodo sienelių šukės. Šukių paviršiaus grublėtumas smulkus, pačios šukės pilkos ir pilkai rusvos spalvos. Ten pat surasti ir keli iki 5 cm skersmens perdegusio greičiausiai molio tinko gabaliukai.

Tyrinėjimų metu surinkta tik 15 gyvūnų kaulų, iš kurių 8 priklauso galvijams, po vieną – aviai / ožkai, kiaulei, arkliui ir elniui. Trijų kaulų priklausomybė nenustatyta.

Pagal tyrinėjimų duomenis, Lentainių piliakalnį sudarė viršutinė ir apatinė aikštelės, kuriose yra susiklostęs 10–30 cm storio kultūrinis sluoksnis. Jame buvo surastos puodų šukės grublėtu ir lygiu paviršiumi ir rausvo smiltainio verpstukas. Radinius reiktų datuoti I tūkst. II puse, nors lieka neaiškus puodų šukių lygiu paviršiumi datavimas. Galbūt jos datuotinos vėlesniu laikotarpiu.

The Lentainiai hillfort site

Three trenches (a total area of 30 m^2) (Fig. 1) were excavated at the Lentainiai hillfort site (Central Lithuania, Kaunas District) in 2009. Cultural layers up to 30 cm thick and a pit filled with black earth that contains abundant traces of charcoal were found in the trenches. Sherds of pots with rough and smooth surfaces and a reddish sandstone spindle whorl dating to the second half of the 1st millennium were found.